

Beszélgetés az első pillanattól

A beszéd, a nyelv és a kommunikáció
fejlődése az első három évben

SZÜLETÉSTŐL 3 ÉVES KORIG

Az első három év fejlődési íve

A kiadvány kilenc életkori szakaszban mutatja be a kommunikáció, a hallás, a figyelem, a hangadás, a beszéd és a nyelv fejlődésének fontos jellemzőit.

1

Várandósság és az első napok

2

Születéstől 3 hónapos korig

3

3–6 hónapos kor

4

6–9 hónapos kor

5

9–12 hónapos kor

6

12–18 hónapos kor

7

18–24 hónapos kor

8

24–30 hónapos kor

9

30–36 hónapos kor

Várandósság és az első napok

A nyelvi fejlődés már jóval az első szó megjelenése előtt elkezdődik. A magzat a várandósság utolsó hónapjaiban érzékeli a beszéd ritmusát és dallamát. Születés után az ismerős hang, az érintés és a baba jelzéseire adott érzékeny válaszok alapozzák meg a korai kommunikációt.

Kapcsolat és kommunikáció

A várandósság alatti beszéd és éneklés elsősorban a kapcsolatot erősíti. Az újszülött sírással, arckifejezéssel, testmozgással, éberségének változásával és megnyugvásával jelez. A kapcsolatot az erősíti, ha a szülő észreveszi ezeket a jelzéseket, megfelelően értelmezi azokat és reagál rájuk.

Hallás és figyelem

A magzat a várandósság vége felé elsősorban a beszéd dallamát és ritmusát érzékeli. Az újszülött felfigyelhet az erősebb hangokra, és másképp reagálhat az ismerős emberi hangra. Az újszülöttkori hallásszűrés nagyon fontos, de a később kialakuló hallásproblémákat nem zárja ki.

Hangadás, beszéd és nyelv

Az újszülött első kommunikációs eszköze a sírás. A sírás hangszíne, erőssége és ritmusa a baba állapotával együtt változhat. Érdekes ezeket a változásokat figyelni, mert ez alapján a későbbiekben jól érzékelhető lesz, miért sír a baba, pl. fájdalma van, éhes, unatkozik. A természetes, nyugodt beszéd és éneklés bőven elég.

Ezt tehetik együtt

1

Beszéljenek a babához természetes hangon már a várandósság alatt és a születése után is.

2

Énekeljenek vagy mondjanak rövid, ismerős mondókákat.

3

Születés után figyeljék meg, milyen érintésre, hangra és testhelyzetre nyugszik meg a baba.

4

Gondozás közben röviden mondják el, mi történik: *„Most felveszlek. Most tiszta ruhát kapsz.”*

5

Ebben az időszakban a biztonságos kapcsolat, kötődés kialakítása a legfontosabb.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Kérjenek segítséget, ha a hallásszűrés elmaradt, az eredmény nem volt megfelelő, vagy kontrollvizsgálatot javasoltak. Akkor is szóljanak a védőnőnek vagy a házi gyermekorvosnak, ha az újszülött következetesen nem reagál erősebb hangokra, vagy bármi aggasztja Önöket a hallásával, táplálásával, megnyugtathatóságával vagy fejlődésével kapcsolatban. Koraszülött babánál az ellátócsapat javaslatát és a korrigált életkort is vegyék figyelembe.

Születéstől 3 hónapos korig

A beszélgetés már a szavak előtt elkezdődik. A baba tekintettel, mozdulattal, sírással és apró hangokkal válaszolhat. A rövid oda-vissza váltások fontosabbak annál, hogy a szülő folyamatosan beszéljen.

Kapcsolat és kommunikáció

A baba rövid ideig figyelheti az arcot, megnyugodhat vagy elmosolyodhat, amikor beszélnek hozzá. Sírása és mozgása különböző szükségleteket jelezhet. Megjelenhetnek az első oda-vissza hangváltások: a felnőtt megszólal, vár, a baba pedig hanggal, tekintettel vagy mozdulattal válaszol.

Hallás és figyelem

Felfigyelhet az erősebb hangokra, megnyugodhat az ismerős hangtól, és változhat a szópása, mozgása vagy arckifejezése, amikor beszédet hall. A reakció nem minden alkalommal ugyanolyan: függhet az éberségtől, a fáradtságtól és a környezeti zajoktól is.

Hangadás, beszéd és nyelv

A sírás mellett fokozatosan megjelenhetnek az elégedettséget kifejező hangadások, például az „áá”, „úú” vagy „öö”. A baba gurgulázhat, sóhajtozhat, sikíthat vagy morgás-szerű hangokat adhat ki. Ez a változatos hangjáték a hangok felfedezésének természetes része.

Ezt tehetik együtt

1

Hajoljanak közel a babához, és beszéd közben nézzenek rá.

2

Mondják el egyszerű mondatokkal a babának, mi történik etetés, fürdetés és pelenkázás közben.

3

Utánozzák a baba egy-egy hangját, majd tartsanak szünetet, hogy legyen ideje reagálni.

4

Énekeljenek és mondókázzanak a babának.

5

Ne legyen háttérzaj, pl. televízió, rádió hangja.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Kérjenek tanácsot a védőnőtől, a házi gyermekorvostól, ha a baba tartósan nem reagál erősebb vagy ismerős hangokra, beszéd hallatán nem változik a viselkedése, illetve három hónapos kor körül sem ad ki hangokat, és ritkán keresi a kapcsolatot a tekintettel. Abban az esetben is forduljanak szakemberhez, ha a baba bármilyen, korábban már meglévő reakciója, jelzése eltűnik.

3–6 hónapos kor

A baba egyre gyakrabban reagál mosollyal, nevetéssel, hangadással. A kommunikáció játékosává válik: figyeli a másik ember reakcióját, és saját hangjait is újra meg újra kipróbálja.

Kapcsolat és kommunikáció

Gyakrabban válaszolhat mosollyal és nevetéssel, figyelheti az arckifejezéseket, és hanggal jelezheti örömét vagy elégedetlenségét. Rövid hangváltások alakulhatnak ki: hangot ad, vár, majd újra megszólal, amikor a felnőtt válaszol.

Hallás és figyelem

Szemével vagy fejmozdulattal követheti a hang forrását, és reagálhat a felnőtt hangszínének változására. Odafordulhat a csörgő, a zenélő játék vagy más környezeti hang felé. A halkabb hangokra adott reakciót nyugodt, háttérzajtól mentes helyzetben lehet a legjobban megfigyelni.

Hangadás, beszéd és nyelv

Nevethet, gurgulázhat, nyálbuborékokat fújhat, és többféle magánhangzót, később magán- és mássalhangzószerű kombinációkat próbálhat ki. Hangadás közben a hangerőt és a hangmagasságot is változtathatja. Ezek a próbálkozások még nem szavak, hanem a hangképzés gyakorlásának részei.

Ezt tehetik együtt

1

Válaszoljanak a baba hangjára hasonló hanggal, szóval vagy rövid mondattal.

2

Utánozzák az arckifejezését, majd várják meg, hogyan reagál.

3

Éneklés közben álljanak meg egy pillanatra, és várják meg, reagál-e.

4

Nevezzék meg, amit éppen néz vagy megérint.

5

Kapcsolják ki a háttérben szóló tévét, rádiót és más hangforrásokat.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Érdemes tanácsot kérni a védőnőtől és a házi gyermekorvostól, ha a baba következetesen nem reagál hangokra vagy beszédre, nem figyel arcokra, nem jelenik meg a társas mosoly, a nevetés vagy a hangadás, illetve a korábban meglévő reakciók csökkennek vagy eltűnnek.

6–9 hónapos kor

Ebben az időszakban a hangadás, a tekintet, a mozdulat és a közös játék egyre jobban összekapcsolódik. Egyre több oda-vissza váltás alakul ki, és a baba gyakrabban keresi a másik ember figyelmét.

Kapcsolat és kommunikáció

Keresi a közeli felnőttet. Amikor bizonytalan, felemelheti a karját, ha ölbé szeretne kerülni, és eltolhatja, amit nem kér. Élvezheti a kukucs-, ölbéli- és tapsjátékokat. Az időszak vége felé egyre gyakrabban nézhet a felnőttre, amikor a nevét hallja.

Hallás és figyelem

A hang irányába fordulhat, figyelhet a beszédre, és felismerhet néhány gyakran hallott nevet vagy szót. A reakció erősségét befolyásolja a távolság, a háttérzaj és az, hogy éppen mennyire köti le valami más a figyelmét.

Hangadás, beszéd és nyelv

Megjelenhetnek a hosszabb, ismétlődő gagyogássorok, például „bababa”, „mamama” vagy „tatata”. A gagyogás beszédszerű dallamot kaphat, de a hangsoroknak még nem feltétlenül van állandó jelentésük. A baba hanggal kezdeményezhet, tiltakozhat vagy magára vonhatja a felnőtt figyelmét.

Ezt tehetik együtt

1

Játsszanak kukucs-, ölbéli, taps- és egyszerű utánozó játékokat.

2

Válaszoljanak a gagyogására, mintha egymással beszélgetnének.

3

Kövessék a baba tekintetét, és nevezzék meg azt, ami érdekli.

4

Használjanak természetes gesztusokat: integetés, kéz nyújtása, mutató.

5

Hagyjanak mindig elegendő időt, hogy a baba reagálni, "válaszolni" tudjon.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Beszéljenek a védőnővel, a házi gyermekorvossal, ha kilenc hónapos kor körül a baba nem fordul hangok vagy beszéd felé, nem jelennek meg kölcsönös hangváltások, változatos hangadás vagy gagyogássorok, illetve alig használ tekintetet és mozdulatot a kapcsolatteremtésre. Az, hogy reagál-e a nevére, helyzetről helyzetre változhat.

9–12 hónapos kor

A kommunikáció egyre szándékosabbá válik. A baba már nemcsak kér valamit, hanem az érdeklődését is megoszthatja: rámutat valamire, majd a felnőttre néz, mintha azt mondaná: „Nézd te is!”.

Kapcsolat és kommunikáció

Mutathat, integethet, tárgyat adhat vagy felmutathat, és utánozhat egyszerű gesztusokat. Élvezheti a közös, ismétlődő játékokat. A közös figyelem – amikor a gyermek és a felnőtt ugyanarra a tárgyra vagy eseményre figyel – sokat segít a szavak tanulásában.

Hallás és figyelem

Gyakran a hang irányába fordul, figyel a hozzá intézett beszédre, és felismerhet mindennapi szavakat, neveket. A helyzet és a gesztusok segítségével reagálhat egyszerű kérésekre, például: „Gyere ide!” vagy „Nézd!”. A hangokra adott reakciót akkor lehet a legjobban megfigyelni, amikor nincs erős zaj vagy látvány, ami eltereli a figyelmét.

Hangadás, beszéd és nyelv

Hosszú, beszédszerű gagyogássorokat használhat, utánozhat hangokat, és ugyanazt a hangsort egyre következetesebben használhatja ugyanarra a személyre vagy tárgyra. Az első születésnap körül megjelenhet egy-két jelentéssel bíró szó. A szavak száma önmagában nem mond el mindent: az is fontos, hogy a baba mennyit ért, hogyan használja a gesztusokat, és miként osztja meg másokkal a figyelmét.

Ezt tehetik együtt

1

Kövessék a mutatóját és tekintetét, majd nevezzék meg, amit észrevett.

2

Mutassanak tárgyakra és képekre, de ne kérjék folyamatosan, hogy ismétlje a szót.

3

Nézegessenek egyszerű képeskönyvet; nem kell végigolvasni a szöveget, arról beszéljenek, ami a babát érdekli.

4

Utánozzák a gesztusait és hangjait, majd várjanak a válaszra.

5

A gyermek próbálkozását fogadják válaszként akkor is, ha még csak tekintettel vagy mozdulattal jelez.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Érdemes segítséget kérni a védőnőtől, a házi gyermekorvostól, ha 12 hónapos kor körül nincs változatos gagyogás, a baba alig használ gesztusokat – például mutatót, integetést vagy tárgy-felmutatót –, nem fordul hangok felé, nem reagál rendszeresen a nevére, vagy ritkán osztja meg másokkal a figyelmét. Az első szó hiánya önmagában nem diagnózis, de más hiányzó jelekkel együtt fontos információ. Ha egy már meglévő készség eltűnik, mielőbb jelezzék a szakembernek.

12–18 hónapos kor

A gyermek többet ért annál, mint amennyit szóval ki tud fejezni. Tekintettel, mutatóással, gesztusokkal, hangutánzó szavakkal és valódi szavakkal együtt kommunikál. Ebben az életkorban a gyakori kérdésnél többet segít, ha követik és továbbviszik a kezdeményezéseit.

Kapcsolat és kommunikáció

Mutatással kérhet, tiltakozhat vagy megoszthat egy érdekes dolgot. Bólinthat, rázhatja a fejét, tapsolhat, és egyre több gesztust kapcsolhat hanghoz vagy szóhoz. Egyszerű utánzó és szerepjátékok is megjelenhetnek, például megeteti vagy betakarja a babát.

Hallás és figyelem

Megkeresheti a megnevezett, ismerős tárgyat, válaszolhat a „hol?” kérdésre, és követhet egyszerű, egy lépésből álló kéréseket, például: „Add ide a labdát!”. A megértést még sokat segíti a helyzet, a tekintet és a felnőtt gesztusa.

Hangadás, beszéd és nyelv

Megjelenhetnek és fokozatosan gyarapodhatnak a jelentéssel használt szavak és a hangutánzó szavak, valamint az állandó hangsorok. A gyermek hosszabb, beszédszerű hangsorokat is használhat valódi szavakkal keverve. Kiejtése még pontatlan lehet; ebben a korban az a fontosabb, hogy egyre többféleképpen próbáljon közölni valamit.

Ezt tehetik együtt

1

Ha mutat valamire, mondják ki a tárgy, dolog nevét és mondjanak egy, az adott dologhoz kapcsolódó mondatot.

2

Adjanak két valódi választási lehetőséget: „*Almát vagy banánt kérsz?*”.

3

Kapcsolódjanak ahhoz, amit a gyermek mond vagy hanggal jelez és egészítsék ki. Mindig dicsérjék a gyermeket. „*Autó*” – „*Igen. Ügyes vagy! Megy az autó.*”

4

Nézegessenek együtt képeket, mondókázzanak, énekeljenek mozdulatokkal kísért mondókákat, dalokat.

5

Tartsanak szünetet a kérdés után, és fogadják el a gesztust is válaszként.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Kérjenek tanácsot a védőnőtől, a házi gyermekorvostól, ha 18 hónapos kor körül a gyermek nem használ kommunikációs gesztusokat vagy jelentéssel használt szavakat, nem ért meg egyszerű, hétköznapi kéréseket, ritkán kezdeményez vagy válaszol, illetve felmerül, hogy nem hall jól.

18–24 hónapos kor

A második életév vége felé sok gyermek szókincse gyorsabban bővül, és megjelennek a kétszavas, majd a hosszabb szókapcsolatok. A gyermek beszéde még nem feltétlenül érthető mindenki számára.

Kapcsolat és kommunikáció

Egyre gyakrabban kér vagy tiltakozik szavakkal, segítséget kér, és megmutatja, mi érdekli. Rövid, oda-vissza kommunikációban vehet részt. A szavak mellett továbbra is fontosak a gesztusok, az arc kifejezés, a hanglejtés, a hangsúly és a hangerő.

Hallás és figyelem

Megérthet sok mindennapi szót, egyszerű kérdést és rövid kérést. Az időszak vége felé két egymást követő, ismerős kérést is végrehajthat, például: „Vedd fel a kanalat, és tedd az asztalra!”. Rövid történetre vagy dalra figyelhet, de az, hogy meddig köti le a figyelmét, a helyzettől és az érdeklődésétől is függ.

Hangadás, beszéd és nyelv

A szókincs egyéni ütemben bővül. A második életév vége felé fontos jel, hogy gyarapodnak a jelentéssel használt szavak, és a gyermek szavakat kapcsol össze, például: „Még víz!” vagy „Anyá, gyere!”. Az egyszerűsített gyermeknyelvi szóalakokat is valódi szavaknak számítjuk, ha következetesen ugyanazt jelentik.

Ezt tehetik együtt

1

Ismételjék meg és bővítsék a gyermek mondatát egy-két szóval.

2

Ne kérjék, hogy mondja ki újra helyesen; válaszukban természetes módon adják a helyes mintát.

3

Beszéljenek arról, amit a gyermek éppen csinál vagy néz.

4

Játsszanak egyszerű szerepjátékot babával, állatokkal vagy hétköznapi tárgyakkal.

5

Könyvnézegetéskor kérdés helyett hagyják, hogy ő mutassa meg, mi érdekli.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Kérjenek tanácsot a logopédustól, ha 24 hónapos kor körül a gyermeknek nagyon kevés (50 szónál kevesebb) jelentéssel használt szava van, nem kapcsol össze két szót, nem ért egyszerű kéréseket, alig használ gesztusokat, vagy ritkán próbál kapcsolatot teremteni. Hallásvizsgálat akkor is fontos lehet, ha az újszülöttkori szűrés megfelelő volt, különösen gyakori fülbetegség vagy ingadozó reakciók esetén.

24–30 hónapos kor

A gyermek egyre gyakrabban kapcsol össze szavakat. Már nemcsak kér, hanem élményeket, cselekvéseket és érzéseket is megoszt. A ragozás és a mondatalkotás még sokszor változékony, a kiejtés pedig tovább fejlődik.

Kapcsolat és kommunikáció

Szóval is felhívhatja magára a figyelmet, megmutathat valamit, elmondhatja, mi történt, és egyre hosszabb beszélgetésekben vehet részt. Egyszerű szerepjátékokban szerepeket és cselekvéseket kapcsolhat össze.

Hallás és figyelem

Megérthet rövid kérdéseket és mindennapi kéréseket, felismerhet tárgyakat tulajdonosságuk vagy használatuk alapján, és figyelhet rövid mesére vagy mondókára. Nem mindig azért nem tesz meg valamit, mert nem érti: az érdeklődése, a fáradtsága és az önállósodása is befolyásolhatja a reakcióját.

Hangadás, beszéd és nyelv

Gyakran használhat kétszavas vagy hosszabb szókapcsolatokat, kérdezhet, megmondhatja a nevét, és gyorsan tanulhat új szavakat. Megjelenhet többféle rag, képző és jel is, de még sok lehet a pontatlan vagy egyszerűsített forma. Beszéde egyre érthetőbb, bár egy idegen felnőtt számára még gyakran nehezen követhető.

Ezt tehetik együtt

1

Kövessék a gyermek játékát, és mondatokkal is kapcsolódjanak ahhoz, amit csinál.

2

Bővítsék a mondatát: „*kutya fut*” – „*Igen, a nagy kutya gyorsan fut.*”

3

Adják meg a válaszhoz szükséges időt; ne válaszoljanak helyette azonnal.

4

Beszéljenek érzésekről és okokról egyszerűen: „*Szomorú, mert eltörött a bögréje.*”

5

Ha képernyőt használnak, nézzék együtt, és beszélgessenek a látottakról, és a képernyőidőt minimalizálják.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Kérjenek vizsgálatot a logopédustól, ha a gyermek ritkán kapcsol össze szavakat, nehezen érti a hétköznapi beszédet vagy az egyszerű kéréseket, főként sírással vagy a felnőtt odahúzásával kommunikál, kevésbé érdeklődik a kölcsönös játék iránt, vagy a beszédét a család is többnyire nehezen érti. Különösen fontos jelzés, ha a fejlődése megtorpan, vagy elveszít egy már megszerzett készséget

30–36 hónapos kor

Hároméves korhoz közeledve a gyermek egyre hosszabb mondatokkal fejezi ki magát, kérdez, magyaráz, és röviden elmesélhet egy-egy eseményt. Ragozása és kiejtése még lehet pontatlan, de egyre könnyebben megérteti magát.

Kapcsolat és kommunikáció

Egyre hosszabb párbeszédekben vehet részt, szavakkal, mondatokkal is felhívhatja magára a figyelmet, és elmondhatja, mit szeretne vagy mi történt vele. Szerepjátékában rövid eseménysorok jelenhetnek meg, és más gyerekekkel is egyre gyakrabban kezdeményezhet beszélgetést vagy játékot.

Hallás és figyelem

Megérthet összetettebb hétköznapi mondatokat, két egymást követő lépésből álló kérést, valamint a „ki?”, „mit?”, „hol?” és az egyszerű „miért?” kérdéseket. Rövid történetből felismerhet szereplőket vagy eseményeket. Zajos helyen azonban mindenkinek nehezebb hallani és megérteni a beszédet, ezt vegyük mindig figyelembe, de tartós bizonytalanság esetén hallásvizsgálat lehet szükséges.

Hangadás, beszéd és nyelv

Gyakran használ többszavas mondatokat, kérdezhet, egyszerű magyarázatot adhat, és megnevezhet cselekvéseket vagy tulajdonságokat. A magyar ragok, képzők és jelek fokozatosan épülnek be a beszédébe. Kiejtése egyre érthetőbb, de ebben az életkorban még természetesek lehetnek egyes hang- és szótag-egyszerűsítések, valamint az időnkénti szó- vagy szótagismétlések.

Ezt tehetik együtt

1

Kérjék meg, hogy meséljen egy képről vagy a nap egy eseményéről, de ne erőltessék a választ, ha nem szeretne éppen beszélni.

2

Kapcsolódjanak ahhoz, amit mondott: tegyenek hozzá valamit, vagy kérdezzenek tovább.

3

Játsszanak boltosát, főzőset, orvososat vagy más egyszerű szerepjátékot.

4

Mondókázzanak, énekeljenek, és játsszanak a hangokkal és a rímekkel.

5

Ne szakítsák félbe a kiejtés javítása miatt; válaszukban adjanak jó mintát. Ebben az életkorban a nem megfelelő ejtés még élettani jelenség.

MIKOR ÉRDEMES SEGÍTSÉGET KÉRNI?

Hároméves kor körül kérjenek logopédustól tanácsot, ha a gyermek alig használ szókapcsolatokat és mondatokat, nehezen érti a hétköznapi beszédet, ritkán kezdeményez vagy válaszol, a beszédét gyakran még a családtagok is nehezen értik, illetve a beszédében vagy a kommunikációjában visszaesés tapasztalható. A hároméveskori logopédiai szűrés a magyar pedagógiai szakszolgálati rendszer része, de ha aggódnak, nem kell addig várni.

Hová forduljanak, és hogyan juthatnak el oda?

Nem kell előre tudniuk, pontosan melyik szakemberhez érdemes fordulniuk. Az alábbi útmutató abban segít, hogyan induljanak el a közfinanszírozott egészségügyi ellátásban és az állami pedagógiai szakszolgálati rendszerben. *(A jelentkezés és az időpontfoglalás részletei intézményenként eltérhetnek, ezért indulás előtt mindig nézzék meg a helyi honlapot, vagy érdeklődjenek telefonon.)*

HALLÁS MIATT AGGÓDNAK?

Gyermek-fül-orr-gégészeti szakrendelés vagy gyermekaudiológia.

BESZÉD, NYELV VAGY KOMMUNIKÁCIÓ MIATT AGGÓDNAK?

Pedagógiai szakszolgálat, logopédiai vizsgálat.

TÖBB FEJLŐDÉSI TERÜLET ÉRINTETT, VAGY ELTÚNT EGY KORÁBBI KÉSZSÉG?

Házi gyermekorvos és szakértői bizottság.

HA NEM TUDJÁK, HOL KEZDJÉK

Kihez?

A területileg illetékes védőnőhöz vagy a házi gyermekorvoshoz.

Kell beutaló?

Nem. Telefonon kérjenek időpontot, és röviden mondják el, hogy hallással, kommunikációval vagy általános fejlődéssel kapcsolatos aggodalom miatt jelentkeznek.

Mi történik?

Áttekintik a gyermek fejlődését és az előzményeket. A gyermekorvos szükség esetén e-beutalót ad szakorvosi vizsgálatra; a védőnő segíthet megtalálni a megfelelő helyi ellátót.

HA A HALLÁS MIATT AGGÓDNAK

Kihez?

Ha az újszülöttkori hallásszűrés eredménye nem megfelelő, a zárójelentésen vagy a szűrésí lapon megjelölt kontrollhelyhez. Ha később merül fel hallásprobléma gyanúja, gyermek-fül-orr-gégészeti szakrendeléshez vagy gyermekaudiológiához.

Kell beutaló?

A fül-orr-gégészeti szakellátás beutaló nélkül igénybe vehető, de általában időpontot kell foglalni. A gyermekaudiológiai vizsgálat beutalási rendje intézményenként eltérhet; foglalás előtt kérdezzék meg, szükséges-e előbb fül-orr-gégészeti vizsgálat vagy e-beutaló.

Hol foglalhatnak időpontot?

A kiválasztott szakrendelőnél; ahol elérhető, az EgészségAblakban vagy az EESZT Lakossági Portálon; telefonon pedig az ingyenesen hívható 1812-es Egészségvonalon.

HA A BESZÉD, A NYELV VAGY A KOMMUNIKÁCIÓ MIATT AGGÓDNAK

Kihez?

Ha a gyermek nem jár bölcsődébe vagy óvodába, a lakóhely szerint illetékes pedagógiai szakszolgálat logopédusához. Ha már intézménybe jár, először az intézmény logopédusánál vagy az intézmény szerint illetékes tagintézménynél érdeklődjenek.

Kell beutaló?

Nem kell orvosi beutaló. Szülőként közvetlenül is kérhetnek logopédiai vizsgálatot.

Hogyan jelentkezzenek?

Telefonon vagy e-mailben keressék meg az illetékes tagintézményt, mondják el röviden, mi aggasztja Önöket, és kérdezzék meg, kérnek-e saját jelentkezési lapot. Ha aggódnak, nem kell megvárni a hároméveskori szűrést.

Mi történik?

A logopédiai vizsgálat után tanácsadást vagy logopédiai ellátást ajánlhatnak, illetve szükség esetén hallásvizsgálatot, gyógypedagógiai, pszichológiai vagy orvosi vizsgálatot javasolhatnak.

HA TÖBB FEJLŐDÉSI TERÜLET IS ÉRINTETT

Kihez?

A lakóhely szerint illetékes pedagógiai szakszolgálat járási vagy – Budapesten – kerületi tagintézményének szakértői bizottságához. Közben a házi gyermekorvossal is egyeztessenek.

Hogyan kezdeményezzék?

Nem orvosi beutaló kell, hanem írásos „Szakértői vélemény iránti kérelem”. A nyomtatványt az illetékes szakszolgálat honlapjáról tölthetik le, vagy az intézménytől kérhetik. Szülőként Önök is kezdeményezhetik a vizsgálatot; a bölcsőde vagy az óvoda segíthet a kérelem kitöltésében. A szakszolgálat megmondja, milyen mellékleteket kér.

Mi történik?

A bizottság vizsgálati időpontot ad, és megállapítja, szükséges-e korai fejlesztés. Ha igen, a szakértői véleményben javaslatot tesz az ellátás formájára és helyére, és tájékoztat az igénybe vehető intézményekről.

HA ORVOSI SZAKVIZSGÁLAT IS SZÜKSÉGES

Kihez?

Például gyermekneurológiára, fejlődésneurológiára vagy gyermekrehabilitációra. A házi gyermekorvos az észlelt tünetek alapján választja ki a megfelelő szakrendelést.

Kell beutaló?

Ezek az ellátások általában beutalókötelesek. Kérjenek e-beutalót a gyermekorvostól, majd külön foglaljanak időpontot az ellátónál vagy – ahol elérhető – az EgészségAblakban, az EESZT-ben, illetve az 1812-es számon.

Hogyan foglalhatnak a gyermek nevében?

Az online ügyintézéshez az EESZT-ben rögzített törvényes képviseleti jogosultság szükséges. Ennek rögzítését kormányablakban kérhetik. Amíg nincs beállítva, telefonon érdeklődjenek a szakrendelőnél vagy az 1812-es számon.

Mit készítsenek elő?

- Már jelentkezéskor kérdezzék meg, pontosan mit kell vinni. Általában szükség lesz a gyermek TAJ-kártyájára, lakcímkártyájára, gyermek-egészségügyi kiskönyvére, a zárójelentésekre, a hallásvizsgálati és más korábbi leletekre, valamint a már elkészült logopédiai vagy fejlesztési véleményekre.
- Írjanak fel 3–5 konkrét példát: mit tapasztalnak, mióta, és mely helyzetekben jelentkezik gyakrabban vagy ritkábban. Egy rövid, jellemző otthoni videó is segíthet; előtte kérdezzék meg, fogad-e ilyet a szakember.

Ha elakadnak:

Írásban is küldjék el a jelentkezést, és kérdezzenek rá, hogy nyilvántartásba vették-e. Egészségügyi időponttal kapcsolatban az 1812-es Egészségvonal, pedagógiai szakszolgálati ügyben pedig a megyei vagy fővárosi pedagógiai szakszolgálat központja segíthet.

Ne várjanak, ha:

A gyermek elveszít egy korábban meglévő készséget, vagy hirtelen megváltozik a hangokra adott reakciója. Mielőbb szóljanak a házi gyermekorvosnak; ha hallásproblémára gyanakodnak, a gyermek-fül-orr-gégészeti szakrendelést is keressék fel.

Magánellátás:

Magánellátásban logopédushoz vagy audiológiai vizsgálatra közvetlenül kérhetnek időpontot. Az ott kapott véleményt őrizték meg, és vigyék magukkal az állami vizsgálatokra is. A pedagógiai szakszolgálat keretében megszervezett korai fejlesztéshez azonban szakértői bizottsági vélemény szükséges.

Szakmai háttér

Hivatkozott szabályozási és ellátási források

- [15/2013. \(II. 26.\) EMMI rendelet](#) – a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- NEAK: [Járóbeteg-ellátás és beutalási rend](#)
- Egészségvonal: [Időpontfoglalás az EgészségAblakban és az Egészségvonalon](#) | [Törvényes képviselő és meghatalmazás az EESZT-ben](#)
- Egészségvonal: [Hallásvizsgálat](#) | [Hallásszűrés](#)
- EFI Portál: [Pedagógiai szakszolgálati szolgáltatások 0–6 éves korban](#)

Az anyag szakmai alapelvei

- **Frissesség:** A szakirodalmi, jogszabályi és ellátási hivatkozásokat 2026. augusztus 23-án ellenőriztük. *(A webes változaton mindig szerepeljen a legutóbbi szakmai felülvizsgálat dátuma.)*
- **A bizonyítékok értékelése:** A tanácsok megfogalmazásakor a randomizált és longitudinális vizsgálatok, valamint az egymást megerősítő kutatási eredmények kaptak nagyobb súlyt. Megfigyeléses kutatás alapján nem állítunk biztos ok-okozati kapcsolatot.
- **Mire használható az anyag?** A mérföldkövek tág életkori tartományokat jelölnek, nem pontos határnapokat. Egy hiányzó jel önmagában nem diagnózis, de több jel együttes hiánya, a fejlődés megtorpanása, egy készség elvesztése vagy a szülő aggodalma indokolhat vizsgálatot.
- **Magyar nyelvi vonatkozás:** A közölt nyelvi példák és a nyelvspecifikus fejlődési szempontok a magyar nyelvre vonatkoznak; angol nyelvre kidolgozott beszédhangnormákat nem vettünk át. A magyar szókincs, ragozás, mondatalkotás és gyermeknyelvi szóalakok megítélésének alapját hazai kutatások és magyar mérőeszközök adják.
- **Képernyőhasználat:** Nem állítjuk, hogy a képernyő önmagában beszédkésést okoz. A kiemelt kutatás összefüggést talált a több képernyőidő és a kevesebb szülő-gyermek beszélgetés között; ez önmagában nem bizonyít ok-okozati kapcsolatot. Közös használatkor sokat számít a felnőtt aktív jelenléte és a beszélgetés.

Felhasznált szakirodalom

Hazai, a magyar nyelvi fejlődést megalapozó források:

- Kas Bence, Lőrík József, Szabóné Vékony Andrea és Komárominé Kasziba Henrietta (2010): [A korai nyelvi fejlődés új vizsgálóeszköze, a MacArthur–Bates Kommunikatív Fejlődési Adattár \(KOFA\) bemutatása és validitási vizsgálata](#). *Gyógypedagógiai Szemle*, 38(2), 114–125.
- Kas Bence, Lőrík József és Bertalan Regina Frida (2017): [A korai nyelvi-kommunikációs fejlettség új mérőeszköze, a MacArthur–Bates Kommunikatív Fejlődési Adattár 3. \(KOFA-3\) alapjai és gyakorlati alkalmazási lehetőségei](#). *Logopédia*, 2(1), 41–56.
- Fehérné Kovács Zsuzsanna, Kas Bence és Sósne Pintye Mária (2018): [Szempontok a nyelv- és beszédfejlődési zavarok szűréséhez és állapotmegismeréséhez](#). Családbarát Ország Nonprofit Kft.
- Gósy Mária (2017): [Anyanyelv-elsajátítás: kutatási irányok, módszerek, lehetőségek](#). In Bóna Judit (szerk.): *Új utak a gyermeknyelvi kutatásokban*, 9–33.
- Klein Ágnes és Tancz Tünde (2020): [Kisgyermeknevelők nyelvi stratégiái a gyermeki kommunikáció támogatásában](#). *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 8(1), 92–104.
- Gósy Mária és Abari Kálmán (2023): [Későn beszélni kezdő gyermekek beszédfeldolgozási sajátosságai](#). *Anyanyelv-pedagógia*, 16(4), 5–18.
- Gósy Mária (2026): [A magyar gyermekek nyelvelsajátításának kutatásáról és jövőképeről](#). *Magyar Nyelvőr*, 150(1), 80–94.

Friss nemzetközi kiegészítés – a nyelvi rendszertől kevésbé függő fejlődési folyamatok:

- René és munkatársai (2025): [Prenatal linguistic exposure shapes language brain responses at birth](#). *Communications Biology*, 8, 1155.
- Yoo és munkatársai (2024): [Infant vocal category exploration as a foundation for speech development](#). *PLOS ONE*, 19(5), e0299140.
- Lasch és munkatársai (2023): [Responding to joint attention as a developmental catalyst: Longitudinal associations with language and social responsiveness](#). *Infancy*, 28(2), 339–366.
- Brushe és munkatársai (2024): [Screen Time and Parent-Child Talk When Children Are Aged 12 to 36 Months](#). *JAMA Pediatrics*, 178(4), 369–375.
- Ferjan Ramírez és munkatársai (2020): [Parent coaching increases conversational turns and advances infant language development](#). *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(7), 3484–3491.
- Dowdall és munkatársai (2020): [Shared Picture Book Reading Interventions for Child Language Development: A Systematic Review and Meta-Analysis](#). *Child Development*, 91(2), e383–e399.